

ПІДВИЩЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ШКІЛЬНИХ БІБЛІОТЕКАРІВ ЧЕРЕЗ ОЧНО- ДИСТАНЦІЙНУ ФОРМУ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

На сьогоднішній день заклади післядипломної освіти запроваджують у свою освітню діяльність сучасні педагогічні, інформаційні, комп'ютерні та Інтернет-технології, а також різні моделі дистанційного навчання. Адже сучасні тенденції розвитку освіти в Україні та життя в інформаційному суспільстві вимагають пошуку нових шляхів підвищення кваліфікації. Реалізація саме дистанційного навчання в практику роботи освітян свідчить про підвищення якості та ефективності процесу, доцільності впровадження в систему підвищення кваліфікації слухачів.

У Вінницькому обласному інституті післядипломної освіти педагогічних працівників така форма підвищення кваліфікації функціонує з 2007 року. Сім категорій педагогічних працівників, а це методисти РМК (ММК), заступники директорів з виховної роботи, вчителі математики, фізики, інформатики та вихователі дошкільних навчальних закладів підвищують свою кваліфікацією за очно-дистанційною формою навчання. А з 2013 року для груп слухачів категорії «вчитель початкових класів», «шкільний бібліотекар» поряд з денною та очно-заочною формою навчання відбувається й очно-дистанційна.

Метою даної статті є розгляд питання підвищення ІКТ-компетентності бібліотек загальноосвітніх закладів освіти засобами очно-дистанційної форми підвищення кваліфікації. Адже на сьогоднішній день шкільним бібліотекам належить важлива роль у процесі навчання – роль інтелектуальних посередників, які відбирають, організують, зберігають інформацію й забезпечують до неї доступ. Використання традиційних форм поширення інформації сьогодні не може забезпечити необхідного рівня бібліотек даної категорії. Шкільні бібліотекарі мають активно вивчати й впроваджувати нові технології, які

дозволяють значно підвищити інформаційний статус бібліотеки ЗНЗ. Це одна сторона проблеми. Інша – низьке використання ІКТ у професійній діяльності шкільних бібліотек, адже сьогодні, в епоху глобальної інформатизації освіти, питання зміни системи роботи шкільних бібліотек стає особливо актуальним, так як на сьогодні Україна перебуває на запусковому етапі цієї важливої інституції.

Одним із основних завдань очно-дистанційної форми підвищення кваліфікації є впровадження ІКТ-технологій у роботу працівників освітніх закладів, формування у слухачів вмінь використання новітніх освітніх та інформаційно-комунікаційних технологій тощо. Саме тому навчання слухачів на очному, дистанційному і заліковому етапах здійснюється з елементами інформаційних та комунікаційних технологій; дидактичними можливостями серверів та ресурсів Інтернет за допомогою різноманітних форм навчання: інтерактивних лекцій, чат-семінарів, керуваної самостійної роботи, консультацій тощо.

Під час всього терміну проходження підвищення кваліфікації слухачі мають можливість підвищити не лише свою професійність, а й оволодіти основами роботи в мережі Інтернет, навчитися створювати електронні поштові скриньки, організовувати спілкування з використанням ресурсів та сервісів мережі Інтернет. Підвищення рівня професіоналізму працівників освіти в галузі інформаційних технологій здійснюється під час опрацювання підмодуля «Основи дистанційного навчання» соціогуманітарної складової, модулів «Інформаційні та комунікаційні технології у роботі бібліотекаря школи», «Використання бази даних у роботі бібліотекаря загальноосвітнього навчального закладу», «Дидактичні можливості сервісів та ресурсів Інтернет» професійної складової програми та спецкурсу «Автоматизація роботи бібліотекаря засобами ІКТ».

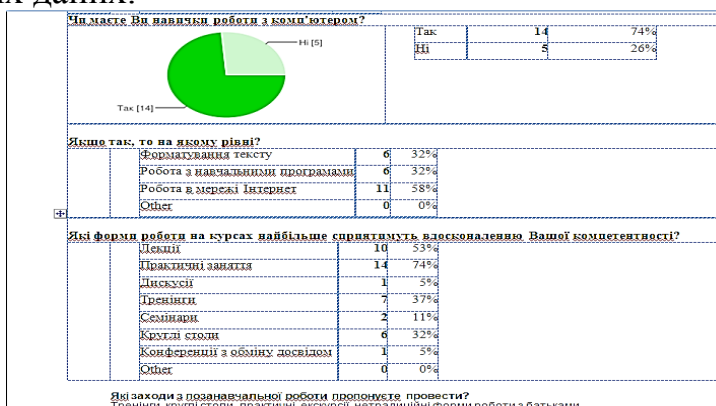
Розглянемо детальніше яким чином ці завдання реалізуються на очно-дистанційних курсах підвищення кваліфікації шкільних бібліотекарів.

На першому (очному) етапі (організаційно-настановна сесія) слухачі, які прибули до інституту післядипломної освіти, реєструються, заповнюють анкети вхідного анкетування та приймають участь у інструктивно-

методичному занятті, під час якого отримують інформацію про структуру, зміст та порядок навчання.

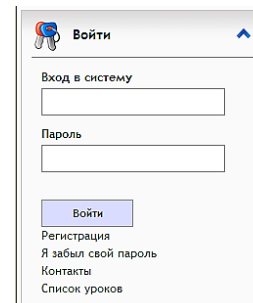
З 2013 року заповнення анкет проходить в он-лайн-режимі. Слухачам надається посилання, за яким вони заповнюють форму вхідного (<https://docs.google.com/forms/d/13ujmD0VPcC6Ddv3vUjXViH2PRQ5pZq9gspQzO00KvE/viewform> (вихідного – на III етапі) анкетування.

Така форма анкетування створюється керівником курсів за допомогою продуктів Google Chrome (Документи GOOGLE.). Це є дуже зручним як для слухачів, так і для керівника курсів: економиться час для заповнення та обробки даних - ми одразу отримуємо всі відомості в таблиці, за якою робимо аналіз отриманих даних.

Проводячи такі форми роботи, ми вже маємо можливість бачити рівень ІКТ-компетенції слухачів та швидко реагувати на їх потреби щодо його підвищення. Виходячи із потреб слухачів, організовується навчання на всіх етапах. Поряд з цим, шкільні бібліотекарі знайомляться з одним із продуктів Google Chrome – форма, яку можна використовувати у своїй роботі з метою вивчення інтересів та запитів читачів, проведення тематичного опитування тощо.

Після отримання теоретичних відомостей про особливості дистанційного навчання, слухачі працюють з платформою E-front. Першим кроком на цьому шляху є реєстрація в платформі. Для цього необхідно мати поштову скриньку. Тому слухачі при наявності електронної скриньки перевіряють доступ до неї, при відсутності доступу – створюють нову поштову скриньку. Наступним кроком є авторизація на платформі E-front. Для того, щоб перейти до системи, слухачам необхідно завантажити будь-який браузер, після чого у рядку адреси набрати distant.voipopp.vn.ua та натиснути клавішу Enter. Зліва, у вікні браузера, можна побачити блок авторизації. Для продовження роботи потрібно або ввести логін та пароль, або зареєструватись, натиснувши посилання «Регистрация» та заповнити відповідну анкету. Після активації адміністратором платформи облікового запису слухачі можуть працювати із системою. Під час практичного заняття шкільні бібліотекарі вчаться працювати у платформі, у них формується поняття про основні можливості та інструменти платформи ДН E-front.

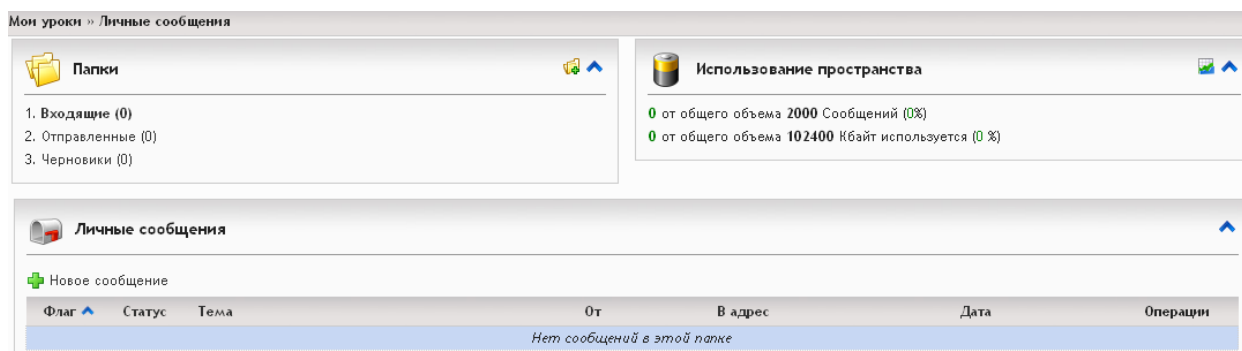
Під час опрацювання теми «Інформаційні та комунікаційні технології у роботі бібліотекаря школи» формуються навички щодо використання ІКТ у професійній діяльності: основні можливості текстового редактора Microsoft Word, Microsoft Powerpoint, табличного процесора Microsoft Excel та технологією створення друкованих видань.

Підмодуль «Дидактичні можливості сервісів та ресурсів Інтернет» передбачає ознайомлення та навчання слухачів основним методам роботи у мережі Інтернет, прийомам здійснення пошуку інформаційних ресурсів, вміння аналізувати та оцінювати знайдену інформацію. Окрім цього шкільні бібліотекарі знайомляться з сервісами та ресурсами (синхронні та асинхронні, форуми, чати, відеоконференції), призначені для спілкування у мережі Інтернет.

По завершенню першого етапу, слухачі курсів повертаються додому і починається другий (дистанційний) етап навчання. Основним змістом цього

етапу є самостійна керована робота слухачів над матеріалами, представленими у платформі ДН. Підбираючи тематику варіативної складової професійного модуля, були враховані думки та пропозиції слухачів попередніх курсів підвищення кваліфікації бібліотекарів ЗНЗ та учасників навчально-виховного процесу загальноосвітнього закладу (адміністрація та вчителі-предметники), а саме: завдання навчання і виховання школярів на сучасному етапі; рівень ІКТ-компетенції шкільних бібліотекарів; отримання додаткових знань і вмінь щодо дистанційного навчання, новітніх досягнень в галузі бібліотечної справи. Підвищення рівня професіоналізму в галузі інформаційних технологій продовжується під час самостійного опрацювання вищезазначених підмодулів.

Крім того, слухачі під час другого етапу мають можливість оволодіти навичками он-лайн-спілкування. Це - участь у чатах-семінарах, тематичних дискусіях, форумах, отримання і надсилання повідомлень за допомогою електронної пошти.

Так, якщо у слухачів є потреба відправити повідомлення керівнику курсів чи колегам, вони користуються посиланням **Сообщения** із розділу **Инструменты** (схоже на електронну пошту) як у середині системи, так і на електронну пошту.

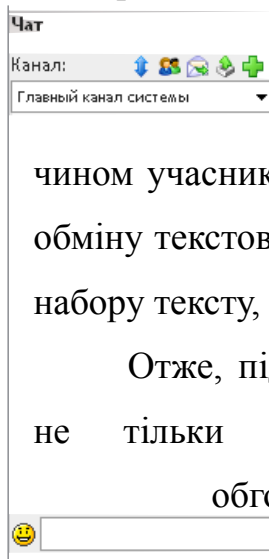
Форумы	Активность	Последнее сообщение	Статус
 1111	1 Темы, 2 Сообщений, 2 Опросы	24 Янв 2010, 19:29:17 автор Student1 S. (student1) >	
 General Forum	0 Темы, 0 Сообщений	На этом форуме еще нет сообщений	
 Модуль "Починаємо роботу!"	1 Темы, 1 Сообщений, 1 Опросы	10 Фев 2010, 13:05:58 автор Пойда С. (serj_pojda) >	

Наступним популярним видом спілкування Інтернеті за певною темою, яким оволодівають шкільні бібліотекарі, є форум. Можливість обговорення надається при опрацюванні певного уроку.

У залежності від того, зайшов слухач на форум із системи (поза будь-яким уроком) чи із уроку, на екрані буде відображено список усіх форумів, чи лише список форумів, які відносяться до цього уроку. General forum - основний форум, доступний усім користувачам системи. Зайшовши до форуму, слухачі можуть спілкуватись, використовуючи уже створену гілку (тему) форуму.

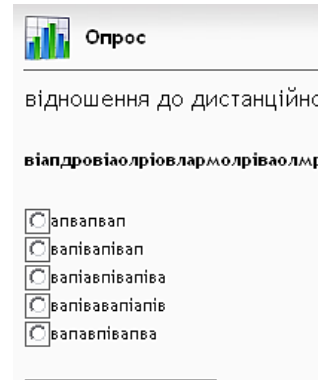
У розділі Форумів існує можливість проходження учасниками курсів опитування, тобто голосування з певного питання, у якому користувачі можуть обрати лише один варіант із кількох можливих.

З метою періодичного обговорення навчального матеріалу (проблеми) за попередньо визначеними питаннями, консультації тощо слухачі приймають

участь у чатах-семінарах. Перевагою чатів є те, що спілкування проводиться в режимі реального часу. Таким чином учасники курсів оволодівають системою синхронного послідовного обміну текстовою інформацією, підвищують навички швидкого та якісного набору тексту, швидкого реагування на зміни у новому оточенні.

Отже, під час дистанційного етапу підвищення кваліфікації слухачі не тільки оволодівають різними видами Інтернет-спілкування, обговорюють певну тему чи проблему, а й бачать можливість їх ефективного використання у своїй професійній діяльності.

В

відношення до дистанційно

віапдрвіаолрвілармолрвіаолмрі

- апавапа
- вапівавіапа
- вапівавіапіа
- вапівавіапіів
- вапапівавпа

Матеріали навчальних курсів бібліотекарів загальноосвітніх закладів освіти включають теоретичні відомості у різних форматах, інструкції для виконання практичних завдань, завдання для проведення активних форм роботи на дистанційному етапі, тести тощо.

Література

1. Иванов В. Windows XP. Просто и доступно. Самоучитель. - СПб.: Питер; Киев: Издательская группа ВHV, 2006. - 255 с.: ил.
2. Мельничук С.І., Ярема С.М. Офсетний друк. -У 2-х кн. Кн. 1. Технологія додрукарських процесів. - К. : Укр НДІСНД: ХаГар.2000.
3. Морзе Н.В. Основи інформаційно-комунікаційних технологій. - К.: Видавнича група ВHV, 2007, 352 с.
4. Руденко В.Д. Збірник практичних робіт з інформатики. - К.: Ірина ВHV, 1999.-93 с.
5. Руденко В.Д., Макарчик О.М., Патланжоалу М.О. Практичний курс інформатики. - К.: «Фенікс», 2000. - 303 с.
6. Шестопапов Є.А. Основи комп'ютерної грамотності. - Шепетівка: «ПП. Шестопапов Є.А.», 2008. - 176 с.

<http://ua.convdocs.org/category/%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BA%D0%B8/> - тут Ви можете знайти відповіді на свої запитання за допомогою поля "Пошук"

Увага! Якщо Ви хочете покращити свій рівень вмінь роботи з даною програмою - опрацюйте наступний матеріал

Кожний із 16-ти модулів *платформи* містить тему, питання для опрацювання та самоконтролю, певний матеріал з проблеми. Керівником курсів підвищення кваліфікації також створена система, що забезпечує зручний та швидкий пошук слухачем старанно дібраних джерел навчальної інформації. Компонентами такої системи є: систематизований перелік рекомендованої літератури, адаптовані покажчики, тематичні дайджести тощо.

Інформаційна діяльність сучасних бібліотек активно переміщується в нове інформаційно-комунікаційне середовище. За цих обставин важливим є автоматизація роботи шкільного бібліотекаря. Перед працівниками шкільних бібліотек постає не тільки дана проблема, а й підбір необхідного програмного забезпечення (ПЗ), що відповідало б вимогам щодо основних функцій та завдань електронної бібліотеки, а саме, керування і користування такими її основними блоками як: електронний фонд, електронний каталог, віртуальна читальна зала. Саме тому, як зазначалося вище, на I етапі курсів підвищення кваліфікації під час семінарських занять опрацюють теми модулю «Використання бази даних в роботі бібліотекаря загальноосвітнього навчального закладу», а саме: «Розвиток бібліотечної справи в сучасних

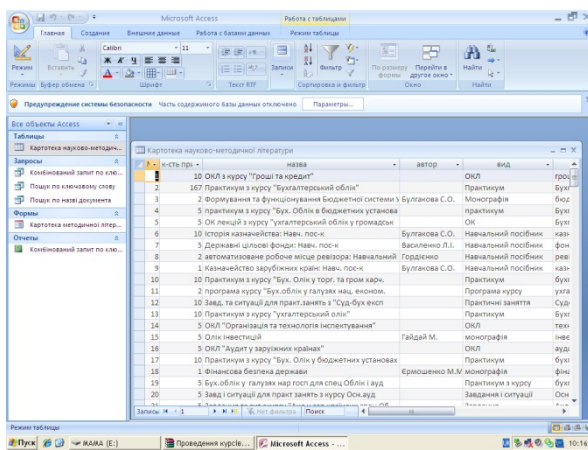
умовах Комп'ютерна база даних бібліотеки, характеристика, складові», «Пошукова система комп'ютерної бази даних та правила роботи з нею», «Електронний каталог бібліотеки, його створення та можливості використання». Логічним продовженням такої роботи є робота над спецкурсом «Автоматизація роботи бібліотекаря засобами ІКТ».

У змісті спецкурсів відображена система підготовки шкільних бібліотекарів до роботи з базою даних Access. Даний спецкурс розраховано на 40 годин: лекційних, семінарських, годин, призначених для самостійної роботи слухачів з метою якісного виконання 16 практичних робіт.

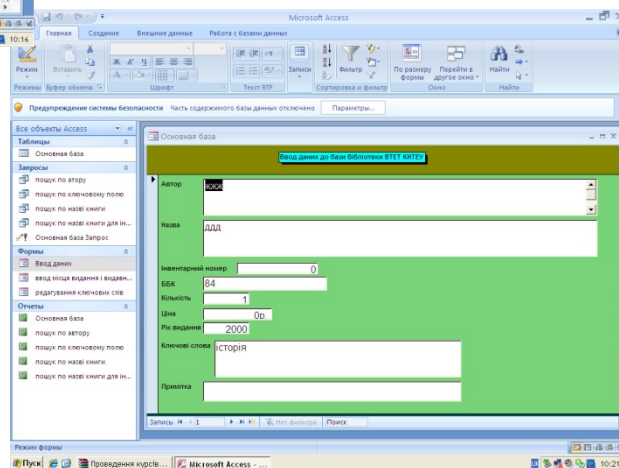
Під час практичних занять слухачі курсів оволодівають навичками роботи базою даних СУБД Access (Microsoft Access), яка є оптимальною системою управління базами даних бібліотеки ЗНЗ, та надасть можливість користування всім учасникам навчально-виховного процесу.

Насамперед під час виконання практичних робіт слухачі створять базу даних своєї бібліотеки, електронний каталог художньої, науково-методичної

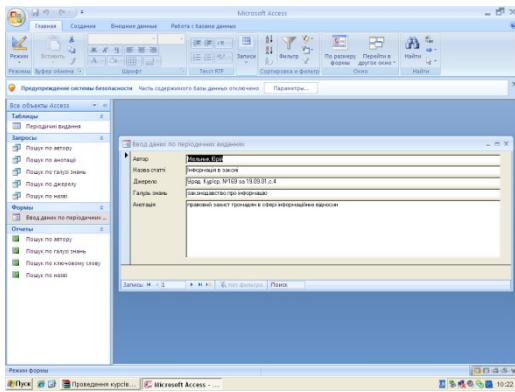
та навчальної літератури, картотеку періодичних видань, потім навчатися вносити зміни до електронного каталогу, здійснювати пошук за ключовим словом, назвою видання чи автором, робити необхідні звіти.

Таким чином, опрацювання теоретичного матеріалу та виконання практичних робіт даного спецкурсу надасть змогу слухачам отримати знання з відповідної проблеми, автоматизувати свою роботу,

полегшити проведення процедур пошуку, списання, інвентаризації бібліотечного фонду тощо.

Підводячи підсумки, можна з впевненістю сказати, що очно-дистанційна форма організації навчального процесу підвищення кваліфікації шкільних бібліотекарів з широким застосуванням у навчанні сучасних інформаційних технологій та Інтернету дозволяє більш глибоко та якісніше з практичної точки зору вдосконалити їх освітній рівень та професійну підготовку внаслідок поглиблення, розширення та оновлення загальнонаукових та спеціальних знань і вмінь; розвинути інформаційну культуру слухачів на базі широкого застосування у професійній діяльності сучасних інформаційних, комп'ютерних та телекомунікаційних технологій, сприяти розробці власних варіантів моделей організації роботи шкільної бібліотеки; виробляти творчі нетрадиційні підходи в організації життєдіяльності школярів в позаурочний час. Поряд з цим автоматизація роботи шкільних бібліотек дозволить працівникам бібліотечної сфери позбутися багатьох рутинних процесів, що забезпечить найбільш швидке, повне і якісне забезпечення користувачів інформацією, потоки якої з кожним роком (у наш час із кожною годиною) збільшуються.

Список використаних джерел

1. Андреев А.А., Солдаткин В.И. Дистанционное обучение: сущность, технология, организация. – М.: Изд-во МЭСИ, 1999. –196 с.
2. Анциферова Т.И. Психология способностей и всестороннее развитие личности взрослого человека и проблема непрерывного образования // Психологический журнал. – 1980. – №2. – Т.1. – С.52-60
3. Волкова, Т. І. Комп'ютерні технології в бібліотеці / Т. І. Волкова, Л. В. Ермікова // Університетська книга. – 1995. – № 12.

4. Гравіт В.О. Особливості впровадження дистанційного навчання в системі неперервної професійної освіти/ В.О.Гравіт, С.В.Антрощук// Педагогіка і психологія.- 2003.- №1.- С.75-80
5. Дистанційне навчання. Дистанційний курс. Навчальний посібник. Кухаренко В.М., Олійник Т.О., Рибалко О.В., Савченко М.В. За редакцією Кухаренко В.М. Харків: ХДПУ. – 1999. – 216 с.
6. Дистанційний навчальний процес: Навчальний посібник / За ред. В.Ю.Бикова та В.М.Кухаренка - К.: Міленіум, 2005
7. Інтелектуальні інформаційні технології у бібліотечній справі / О. Станкевич, С. Дубик // Зап. Львів. наук. б-ки ім. В.Стефаника. — 2005. — Вип. 13. — С. 519–522.
8. Костенко, Л. Й. Бібліотека інформаційного суспільства / Л. Й. Костенко // Бібліотечний вісник. – 2002. – № 3. – С. 33-38.
9. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования. /под.ред. Полат Е.С., "Академия" 2008. – 271 с.
10. Резниченко В.А., Захарова О.В., Захарова Е.Г. Електронні бібліотеки: інформаційні ресурси та сервіси // Проблеми програмування. — 2005. — № 4 — С. 60–72.